

**Vlaamse journalisten, hun politieke opvattingen,
en hun perceptie van de publieke opinie**
**Eerste deelrapport voor journalisten die deelnamen aan het POLPOP-
onderzoek**

Maart 2019

Stefaan Walgrave, Kathleen Beckers, Peter Van Aelst, Hanna Wolf en Kenza Lamot

Het POLPOP-onderzoek heeft tot doel om de percepties van politici en journalisten over de publieke opinie in kaart te brengen en te verklaren. Het onderzoek wordt gefinancierd door het FWO-Vlaanderen (2017-2020) en wordt uitgevoerd door de onderzoeksgroep Media, Middenveld en Politiek (www.m2p.be; promotor Prof. Stefaan Walgrave, samen met Prof. Peter Van Aelst) aan de Universiteit Antwerpen en Het onderzoek loopt in Vlaanderen (Universiteit Antwerpen), Franstalig België (Université Libre de Bruxelles), Zwitserland (Université de Genève), Duitsland (Universität Konstanz) en Nederland (Universiteit van Amsterdam). In dit eerste deelrapport wordt enkel over de Vlaamse resultaten bericht met een specifieke focus op de ideologische zelfplaatsing van journalisten op een links-rechtsschaal en hun inschatting van de ideologische voorkeuren van hun publiek. Publicaties op basis van de comparatieve data worden bezorgd zodra ze gepubliceerd zijn in academische tijdschriften.

Voor en na de zomer van 2018 hebben we in totaal 168 online surveys met Vlaamse journalisten gedaan. Onze bedoeling was om specifiek te mikken op politieke journalisten, die stonden zo op de lijst van de Vlaamse Vereniging van Journalisten (VVJ) waarvan we vertrokken. Alle journalisten op de lijst kregen een email met de uitnodiging om de vragenlijst online in te vullen. Dit leidde tot een lage spontane respons. De onderzoekers hebben daarop alle journalisten die nog niet meededen telefonisch gecontacteerd met de vraag om alsnog deel te nemen. Dat was een succesvolle strategie, want uiteindelijk werd een respons van 57% gerealiseerd (168 van de 296 politieke journalisten volgens de VVJ). Eén van de eerste vragen in de survey was in hoeveel van de laatste tien nieuwsitems die de betrokken journalist maakte politici of politieke partijen vernoemd werden. Het gemiddelde was 5,6 wat wil zeggen dat het wel degelijk om politieke journalisten gaat. Toch waren er een aantal die zeiden dat geen enkel of slechts één van hun laatste tien nieuwsverhalen over politiek ging. Die 20 journalisten beschouwen we niet als politieke journalisten en werden daarom uit onze steekproef gehaald. Uiteindelijk heeft dit rapport betrekking op de antwoorden van 148 politieke journalisten.

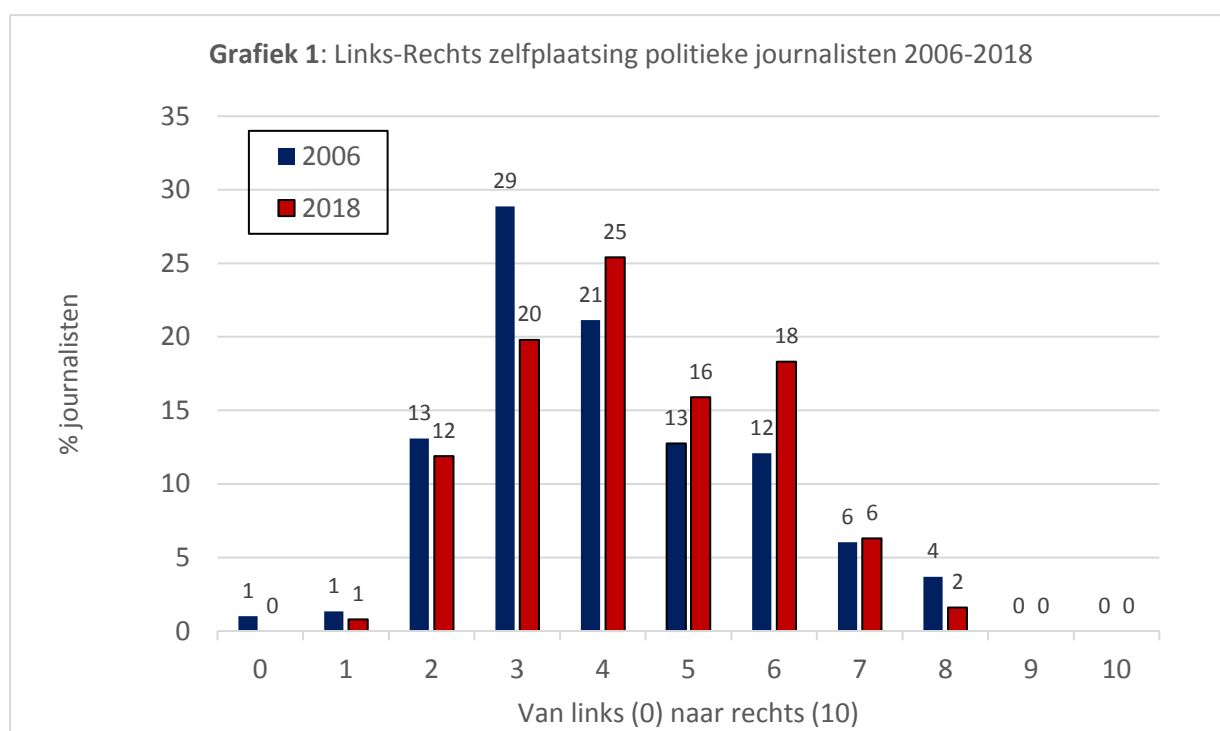
De gemiddelde leeftijd van de deelnemende politieke journalist is 42 jaar, 81% is man, en ze werken gemiddeld al 18 jaar als journalist. Veruit de grootste groep respondenten werkt (vast of freelance) bij de VRT (31.5%), dan volgen regionale media (11.2%), *De Standaard* (9.1%), *Belga* (7.7%), *De Tijd* (6.3%), *Het Laatste Nieuws* (5.6%), *Knack* (4.9%), *Het Nieuwsblad* (4.9%), *De Morgen* (4.2%), *VTM* (3.5%), alternatieve media (2.8%), *Het Belang van Limburg* (2.1%) en de *Gazet van Antwerpen* (2.1%). Het is moeilijk te zeggen of journalisten van alle media in dezelfde mate bereid waren om mee te werken,

gezien we op basis van de lijst van de VVJ soms niet kunnen zien welke (niet-meewerkende) journalist voor welk medium werkt. Maar we hebben vertrouwen in het feit dat we op basis van onze data wel degelijk iets te kunnen zeggen over dé Vlaamse politieke journalist.

Dit rapport bedoeld voor de deelnemers aan onze enquête maakt een kleine selectie uit de schat aan data die we dankzij de 148 meewerkende politieke journalisten verwierven. Deze data zullen gebruikt worden voor verschillende doctoraten. Heel wat van onze vragen hadden betrekking op politiek en meer bepaald op de inschattingen die journalisten van de publieke opinie maken (en de consequenties daarvan). Gezien dat de kern vormt van het POLPOP project zullen we hier de eerste resultaten inzake deze vragen toelichten.

ZIJN JOURNALISTEN LINKS OF RECHTS?

Van journalisten wordt vaak gezegd dat ze politiek links zijn. Dat leidt soms ook tot de kritiek dat hun linksheid in hun berichtgeving doorschemert en dat er geen neutrale journalistiek wordt bedreven (in Vlaanderen noch elders). Daarom vroegen we onze deelnemers hoe ze hun eigen politieke opvattingen op een schaal van links (0) naar rechts (10) zouden plaatsen. We stelden die vraag eerder al in een gelijkaardige survey die we onder dezelfde groep journalisten afnamen in 2006 (n=208) en kunnen dus nagaan of er een evolutie is doorheen de tijd. **Grafiek 1** hieronder bevat de antwoorden van 2006 en 2018.

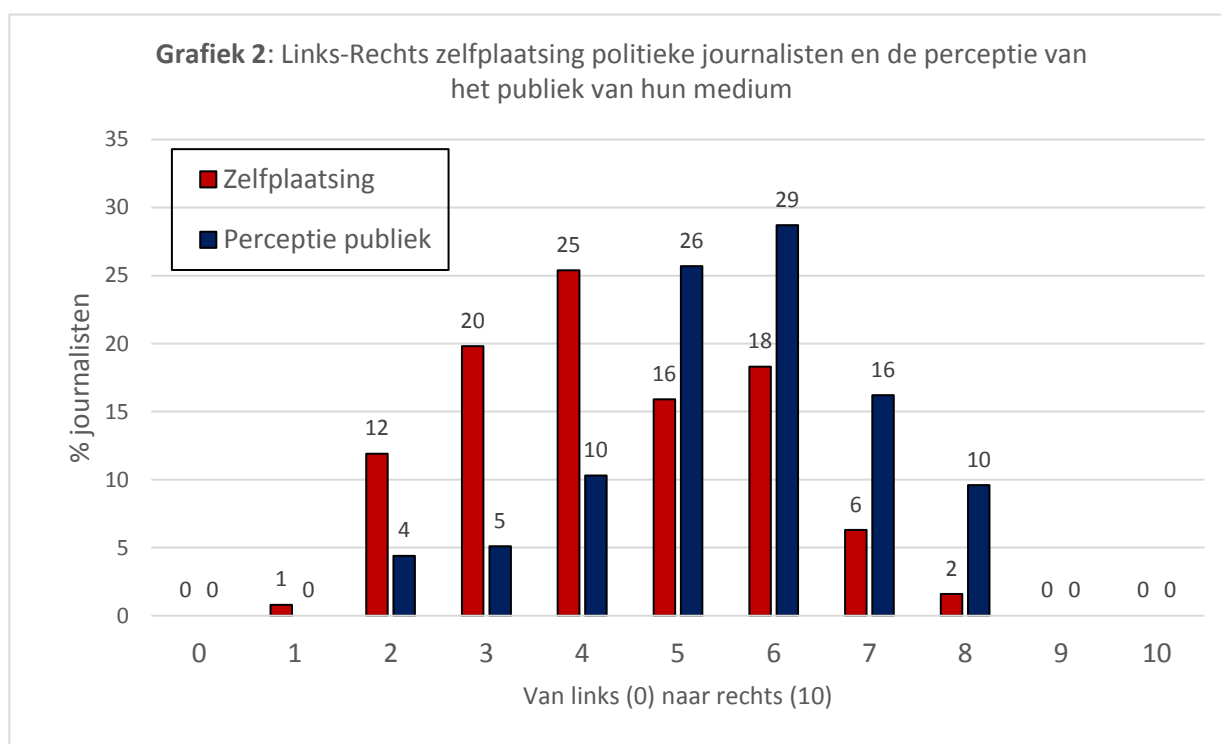

Anno 2018 plaatst de gemiddelde respondent zich op 4,32 op de links rechts-schaal. Wetende dat '5' het midden van de schaal is, betekent dit dat de gemiddelde journalist zich net links van het centrum plaatst. In 2006 was de zelfplaatsing iets linkser, met een gemiddelde score van 4,07. Dus het lijkt er op dat de journalisten zich nu iets minder links definiëren dan twaalf jaar geleden. De verschuiving is duidelijk te zien in de grafiek. Het aantal journalisten dat zich op '3' plaatst daalde met bijna 9%, meer

journalisten plaatsen zich op '4' (+4%), op '5' (+3%) en op '6' (+6%). De extreme waarden blijven ook in 2018 zo goed als onbevolkt, dus de wijziging zit hem rond het centrum. Noteer wel dat het verschil in zelfplaatsing tussen 2006 en 2018 niet statistisch significant is ($t(422)=1,432$; $p=0,153$), dus we moeten opletten met hier te zekere conclusies uit te trekken.

DENKEN JOURNALISTEN DAT HUN PUBLIEK LINKS OF RECHTS IS?

We vroegen journalisten niet alleen om zich *zelf* links-rechts te plaatsen, we stelden hen ook de vraag hoe dat zit met het *publiek* van hun medium. We gebruikten dezelfde 0-10 schaal en vroegen ze met name of dat eigen publiek meer links (0), representatief (5), of meer rechts (10) was dan alle Vlamingen samen. **Grafiek 2** presenteert de perceptie van de journalisten van hun publiek (blauwe balken) en vergelijkt ze met de zelfplaatsing (rode balken) die we net bespraken.

De resultaten zijn duidelijk. Journalisten percipiëren het publiek van het medium waar ze voor werken als een heel stuk rechtser dan dat ze zichzelf zien. Hun eigen gemiddelde LR-zelfplaatsing was 4,32 maar hun publiek plaatsen ze gemiddeld op 5,56 wat dus een heel stuk meer aan de rechterzijde is. Dat is mooi zichtbaar in de grafiek. De modale categorie van de publieksperceptie is '6' en heel wat journalisten plaatsen hun publiek op '7' en zelfs '8'.

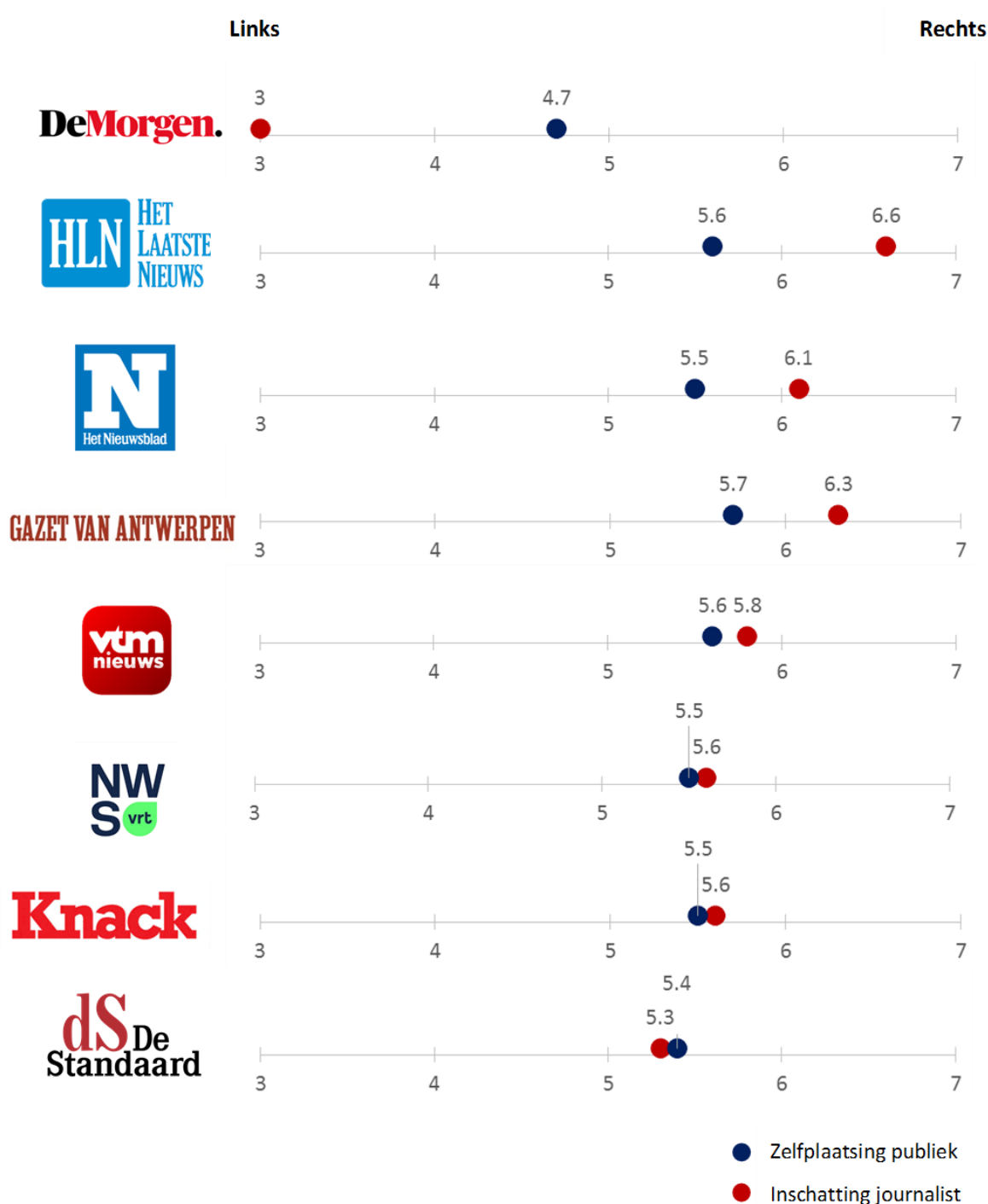
Bij de maatschappelijke discussie over de mate waarin journalisten neutraal berichten, is het zeker even belangrijk om rekening te houden met hun perceptie van het publiek als met hun eigen voorkeuren. En die factoren die beide geacht worden invloed te hebben op de inhoud en de gekleurde van hun berichtgeving—de eigen opinie van journalisten en hun perceptie van de opinie van hun kijkers/lezers/luisteraars—spreken elkaar tegen. Heel wat journalisten ervaren dus een spanning tussen wat ze zelf vinden en wat ze denken dat hun publiek vindt.

Interessant is ook om te bestuderen of beide factoren samenhangen. Is het zo dat hoe meer journalisten zichzelf rechts (of links) plaatsen, hoe meer ze ook hun publiek als rechts (of links) percipiëren? De algemene correlatie is niet significant ($r = 0,121$, $p > 0,05$). Dit betekent dat journalisten in het algemeen *niet* de neiging hebben om hun eigen ideologische positionering op die van hun publiek te projecteren. Wanneer we dieper ingaan op de verschillende eigenschappen van journalisten zien we interessante verschillen tussen kranten- en televisiejournalisten. We schatten statistische modellen waarbij we nagaan of de politieke oriëntatie van een journalist een invloed heeft op hoe ze hun publiek percipiëren op de links-rechtsschaal. Hierbij houden we rekening met de verschillende profielen van de nieuwsmedia (kwaliteit-populair voor kranten en openbaar-commercieel voor televisie). We controleren voor het geslacht, het aantal jaar ervaring en het aantal politieke artikels van de journalisten in de afgelopen maand. Voor krantenjournalisten blijkt allereerst dat journalisten van de populaire kranten (*Het Laatste Nieuws*, *Het Nieuwsblad*, *Het Belang van Limburg*, *Gazet van Antwerpen*) hun publiek significant als meer rechts percipiëren dan journalisten die werken voor kwaliteitskranten (*De Standaard*, *De Morgen*, *De Tijd*) ($B = 1,40$, $p < 0,01$). Ook de eigen politieke oriëntatie van de journalisten speelt een significante rol: krantenjournalisten projecteren hun eigen ideologische positionering *wel* op die van hun publiek ($B = 0,342$, $p < 0,05$). Het aantal jaar ervaring, geslacht en het aantal politieke artikelen van een journalist hebben geen invloed op hun inschatting van hun publiek. Bij televisiejournalisten zien we deze verschillen niet. Er is geen verschil tussen journalisten van VRT en VTM in hun perceptie van hun publiek ($B = 0,410$, $p > 0,05$), noch is er een projectie van het eigen ideologisch standpunt op hun ideologische perceptie van hun publiek ($B = -0,042$, $p > 0,05$). Dit is allicht te verklaren doordat verschillende kranten een verschillend lezerspubliek aantrekken, terwijl televisieredacties op het brede publiek mikken.

ZIJN JOURNALISTEN CORRECT ALS ZE HUN PUBLIEK ALS LINKS OF RECHTS PERCIPIËREN?

Vraag is natuurlijk of journalisten hun publiek terecht als meer rechts dan zichzelf percipiëren. Om dat uit te zoeken steunen we op andere data die we in 2018 inzamelden bij een steekproef van 1.192 Vlamingen die representatief zijn voor leeftijd, opleiding, en geslacht en waarbij de dataset herwogen is op het stemgedrag van 2014. We vroegen aan deze burgers welk nieuwsmedium ze gebruiken (*Welke van onderstaande nieuwsmedia volgt u wel eens om op de hoogte te blijven van het nieuws*, de respondenten konden hierbij meerdere media aanduiden) en vroegen hen, net zoals de journalisten, of ze zichzelf op een 0-10 schaal als links of rechts definieerden. De gemiddelde antwoorden van de consumenten van een bepaald medium kunnen we dus vergelijken met de percepties van de journalisten over het publiek van hetzelfde medium. In **Grafiek 3** worden voor elk medium waar we minstens vijf antwoorden van journalisten hebben beide waarden getoond: de gemiddelde inschatting van de journalist van de links-rechts positie van zijn of haar medium en de gemiddelde zelfplaatsing van de effectieve consumenten van dat medium.

Grafiek 3: Links-Rechts perceptie politiek journalisten van het publiek van hun medium en zelfplaatsing van het publiek van elk medium

De data geven aan dat er helemaal niet zo'n groot verschil is tussen de gebruikers van verschillende media. De zelfverklearde consumenten van alle media plaatsen zich gemiddeld tussen 5 en 6 met één uitzondering (de lezers van *De Morgen* definiëren zichzelf als wat meer links). De verschillen tussen de werkelijkheid en de perceptie van journalisten zijn soms klein maar de tendens is vrij duidelijk. In 6 van de 8 gevallen beoordelen de journalisten hun publiek als meer rechts dan het in feite is. De inschatting is soms behoorlijk meer rechts, kijk vooral naar het resultaat voor *Het Laatste Nieuws*. Er zijn twee uitzonderingen op de regel: *De Standaard* waar het verschil klein is, en *De Morgen* waar het verschil

bijzonder opvallend in de andere richting gaat. De 6 deelnemende journalisten van *De Morgen* schatten hun publiek veel linkser in (3,0) dan het in feite is (4,7); het gaat natuurlijk om de inschatting van een kleine groep journalisten, maar dit is toch opvallend.

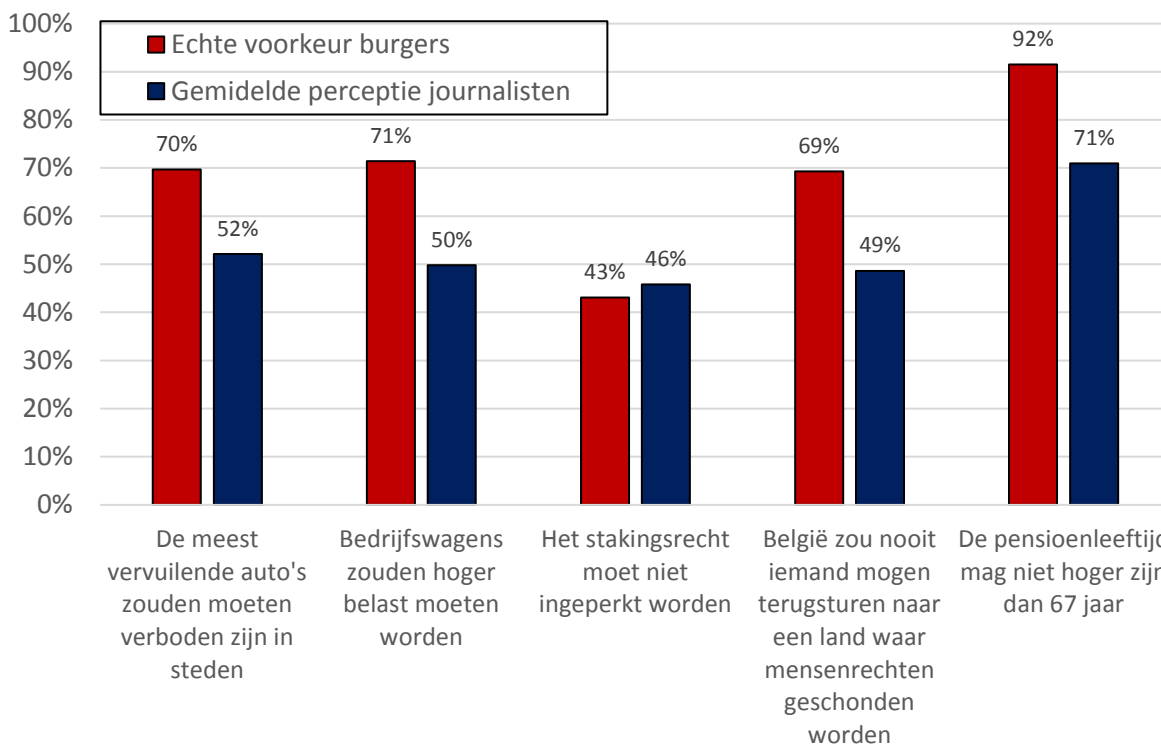
WELKE INSCHATTING MAKEN JOURNALISTEN VAN DE BELEIDSVOORKEUREN VAN DE BEVOLKING?

We zagen hierboven dat de politieke journalisten hun eigen publiek in algemene ideologische zin (links-rechts) gemiddeld meer rechts plaatsten dan in werkelijkheid het geval is. Maar een links-rechts plaatsing is natuurlijk erg abstract. Het zou wel eens kunnen dat journalisten het publiek als ideologisch rechtser inschatten dan het in werkelijkheid is, maar dat ze wél een juist beeld hebben van de opvattingen van het publiek als het gaat over concrete beleidsvoorstellen. Om dat na te gaan, legden we onze respondenten 8 concrete beleidsvoorstellen voor en vroegen we hen om in te schatten welk aandeel (in %) van de bevolking het volgens hen eens is met dat beleidsvoorstel. Op hetzelfde moment vroegen we een steekproef van Vlamingen (n = 2389; opnieuw representatief qua opleiding, geslacht en leeftijd, en gewogen naar stem in 2014) naar hun mening over dezelfde 8 beleidsvoorstellen. Op die manier kunnen we de mogelijke 'fout' in de inschatting van de journalisten berekenen. Van de 8 beleidsvoorstellen waren er 5 die je met wat goede wil als voorstellen kunt beschouwen die gesitueerd zijn op de links-rechts-as:

1. In steden moeten de meest vervuilende auto's verboden worden (L)
2. Bedrijfswagens moeten zwaarder worden belast (L)
3. Het stakingsrecht moet worden ingeperkt (R)
4. België mag nooit iemand uitwijzen naar een land waar mensenrechten geschonden worden (L)
5. De pensioenleeftijd mag niet verder stijgen dan 67 jaar (L)

Hoe schatten de politieke journalisten de gemiddelde publieke opinie in wat betreft deze vijf links-rechts voorstellen? Als hun meer rechtse algemene inschatting van hun publiek wordt doorgetrokken, verwachten we dat ze de concrete standpunten van het publiek ook als meer rechts inschatten. **Grafiek 4** geeft het antwoord.

Grafiek 4: Perceptie van politieke journalisten van de beleidsvoorkeuren van de bevolking (% akkoord)

De gegevens in de grafiek houden een sterke bevestiging in van de te rechtse perceptie van journalisten van hun publiek en van de bevolking in zijn geheel. Niet alleen beschouwen ze het publiek van hun medium rechtser dan het in werkelijkheid is (zie vorige sectie), ze maken dezelfde 'fout' wanneer ze gevraagd worden om de hele Vlaamse bevolking in te schatten op zeer concrete beleidsvoorstellen. Op 4 van de 5 beleidsvoorstellen is de afwijking substantieel te noemen. Bijvoorbeeld op de stelling over de pensioenleeftijd is het verschil tussen de publieke opinie en de inschatting 21%. Alleen wat het stakingsrecht betreft, hebben journalisten het bij het rechte eind als ze inschatten dat de bevolking er sterk over verdeeld is, en zien we een kleinere afwijking (en als die er is dan is die omgekeerd en naar links; voor de duidelijkheid van de grafische voorstelling is deze stelling gespiegeld).

Noteer dat journalisten wellicht niet de enigen zijn die de bevolking op concrete beleidsvoorstellen als rechtser inschatten dan ze in werkelijkheid is. We hebben exact dezelfde beleidsvoorstellen ook voorgelegd aan politici, en we vroegen ook hen om de bevolking in te schatten. We zijn nog bezig met het analyseren van de data maar het lijkt er op dat er ook daar een afwijking naar rechts is qua accuraatheid van de inschattingen.

Waar komt die foute inschatting van journalisten vandaan? We hebben op die vraag geen duidelijk antwoord maar suggereren drie mogelijke verklaringen. Ten eerste heeft het mogelijk te maken met de politieke krachtsverhoudingen in Vlaanderen. De N-VA is veruit de grootste partij en profileert zich

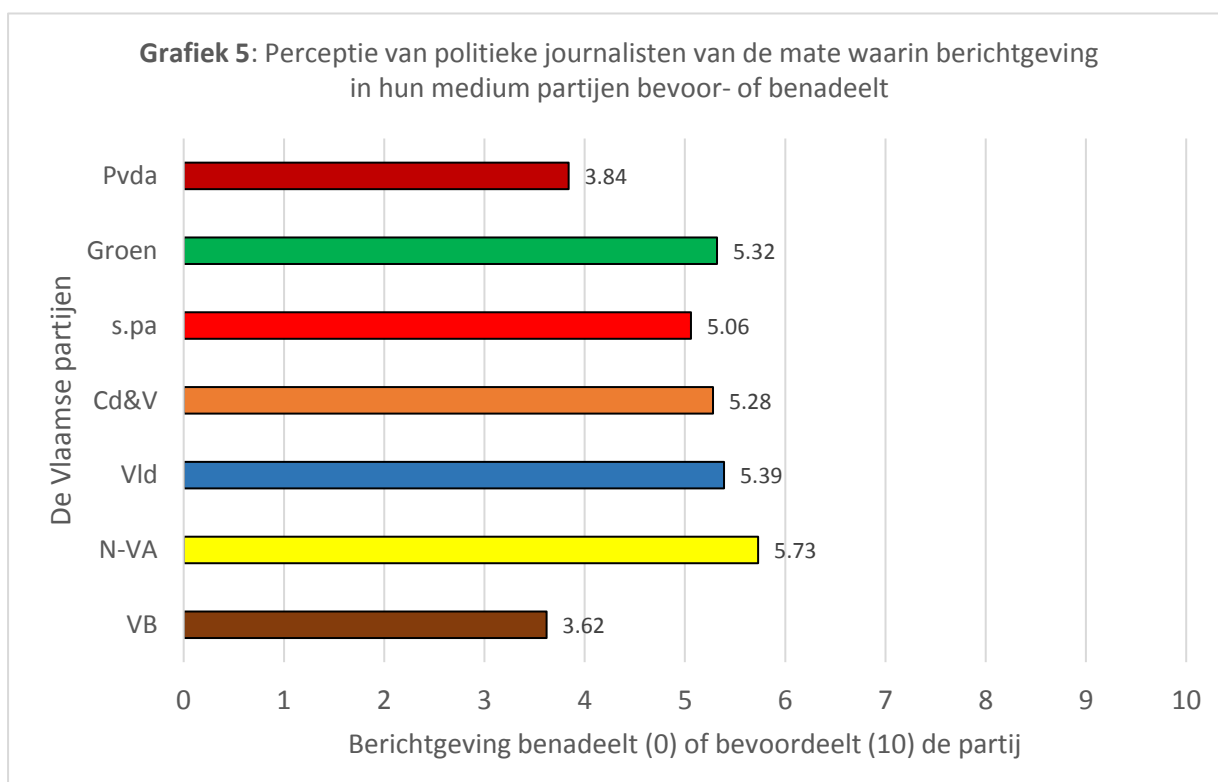
steeds duidelijker als een rechtse partij. Als de partij zoveel steun krijgt, dan moet de publieke opinie die visie wel delen. Als je aan journalisten vraagt welke politicus de publieke opinie het best kan inschatten worden er slechts twee namen frequent genoemd: Bart De Wever en in tweede orde ook Theo Franken. Deze politici hun populariteit en kennis van de publieke opinie is mogelijk voor journalisten een bewijs dat de meerderheid van de bevolking zich eerder rechts bevindt. Toen 15 jaar geleden Steve Stevaert en de Teletubies tot de populairste politici behoorden, was deze perceptie van een rechtse publieke opinie mogelijk anders.

Een tweede, alternatieve verklaring gaat over het Vlaamse ‘opinieklimaat’ dat journalisten ervaren. Het is niet uitgesloten dat journalisten vaker bedenkingen of tegenwind krijgen op hun bijdragen van rechtse dan van linkse burgers. Onderzoek uit de VS toont bijvoorbeeld aan dat rechtse kiezers hun stem vaker laten horen in contacten met politici dan linkse kiezers. Een studie uit Zwitserland stelde vast dat online commentaren op nieuwsartikelen vaker door mensen met rechtse opvattingen worden geschreven en dat dit kan leiden tot een foute inschatting van de publieke opinie. Het is niet uitgesloten dat journalisten, vooral via sociale media waarop ze vaak vertoeven, de indruk krijgen dat de mening van de bevolking eerder rechts gekleurd is. Interessant is daarbij dat we journalisten ook gevraagd hebben naar waar ze hun informatie over de publieke opinie vandaan haalden. We confronteerden ze met 10 verschillende bronnen van informatie over de publieke opinie en vroegen hen die bronnen te rangschikken van 1 tot 10 volgens aflopende belangrijkheid. De belangrijkste bron van informatie over de publieke opinie die journalisten zeggen te hanteren is ‘direct contact met gewone burgers’ (gemiddeld op plaats 3,9) maar de tweede belangrijkste bron is ‘andere traditionele media’ (gemiddeld 4,1). Dus journalisten kijken in belangrijke mate naar de output van hun collega-journalisten in andere media om een inschatting te kunnen maken van wat het publiek wilt. Op die manier kan het natuurlijk zijn dat de overschatting van de rechtsheid van het publiek een zelfversterkend proces wordt. Heel wat journalisten denken—nogmaals: in tegenstelling tot hun eigen positie—dat het publiek rechts is, ze passen hun eigen berichtgeving daaraan aan, en worden in hun inschatting van het publiek nog verstrekt door de berichtgeving van hun collega’s die door dezelfde ‘foute’ perceptie is gedreven. Noteer wel dat we in dit rapport geen enkel bewijs hebben dat de kleuring van de politieke berichtgeving in Vlaanderen rechts zou zijn.

Tot slot, speelt mogelijk een totaal andere reden: namelijk dat journalisten simpelweg de tegenstellingen onder de bevolking overschatten. Politieke journalistiek focust (niet geheel ten onrechte) op de verschillen en tegenstellingen tussen partijen, maar mogelijk is de bevolking wel vaker eensgezind dan ze lijkt. Bijvoorbeeld op de stelling dat de pensioenleeftijd niet nog verder mag stijgen, is er geen tegenstelling onder de bevolking, nagenoeg iedereen is het daar mee eens. Ook over het meer belasten van bedrijfswagens en vervuilende auto’s is er sprake van een zeer ruime meerderheid, die de links-rechts tegenstelling minstens gedeeltelijk overstijgt. In verder wetenschappelijk onderzoek willen we deze mogelijke verklaringen nader bestuderen.

WELKE PARTIJEN WORDEN BEVOORDEELD OF BENADEELD IN DE BERICHTGEVING?

De eigen opvattingen en de inschatting van de opvattingen van de bevolking zijn slechts in die mate belangrijk als ze een effect hebben op de inhoud van de berichtgeving die journalisten genereren. In een survey heeft het echter weinig zin om journalisten rechtstreeks te vragen of ze hun eigen opvattingen of hun perceptie van de opvattingen van het publiek laten meespelen in de nieuwsitems die ze maken. Daarom stelden we de, uiteraard ook subjectieve, maar toch wat meer abstracte en minder bedreigende vraag of journalisten de indruk hebben dat de berichtgeving in hun medium systematisch elk van de Vlaamse partijen bevoor- of benadeeld. Zich uitsprekend over hun eigen medium, werd hen gevraagd elk van de 7 Vlaamse partijen op een schaal van '0' (partij wordt sterk benadeeld) naar '10' (partij wordt sterk bevoordeeld) te plaatsen. Noteer dat het oordeel dat de berichtgeving in zijn of haar medium een bepaalde partij bevoor- of benadeelt niet hetzelfde is als zeggen dat de berichtgeving in het eigen medium ideologisch gekleurd zou zijn. Er zijn immers vele redenen waarom journalisten kunnen zeggen dat de berichtgeving bepaalde partijen bevoordeelt (of omgekeerd). Het zou kunnen zijn dat die partij gewoon meer (of minder) dan de andere partijen in de berichtgeving aan bod komt, en als dat het geval is omdat die partij een regeringspartij (oppositiepartij) is, dan is er van ideologische kleuring geen sprake; regeringspartijen vangen bijna per definitie meer media-aandacht. Natuurlijk, het voordeel dat partijen boeken kan ook te maken hebben met de evaluatie van die partij in de berichtgeving, met het feit dat het medium de thema's van die partij systematisch meer onder de aandacht brengt, of met het feit dat het medium qua opvatting over beleidsthema's meestal de zijde van een bepaalde partij kiest. We hebben dus het raden naar de reden waarom onze politieke journalisten aan bepaalde partijen een voor- of een nadeel toekennen. In **Grafiek 5** staan de geaggregeerde resultaten.

De grafiek bevat verschillende opvallende patronen. Ten eerste is het zo dat journalisten, over alle media heen, vinden dat de meeste partijen licht bevoordeeld worden in de berichtgeving van hun medium (5 van de 7 partijen scoren hoger dan '5'); het gemiddelde ligt overigens dicht bij het perfect evenwichtige middelpunt van de schaal. Volgens journalisten moeten politici dus niet klagen over de berichtgeving. Ten tweede vallen de twee meest extreme partijen op. Volgens eigen zeggen krijgen PVDA en Vlaams Belang een negatieve pers. In de perceptie van de journalisten is er dus wel degelijk sprake van een stevig *cordon médiatique*, maar niet alleen tegen de meest rechtse maar evenzeer tegen de meest linkse partij van Vlaanderen. Ten derde zou je wel degelijk kunnen zeggen dat er, alvast volgens de journalisten, een kleine afwijking is ten voordele van de mainstream rechtste partijen in Vlaanderen, met name VLD (5,4) en vooral N-VA (5,7). Het is echt frappant dat, terwijl de N-VA tenoren regelmatig klagen over het feit dat ze met vijandige media zitten opgescheept, de perceptie van de journalisten net de omgekeerde is. Van alle partijen krijgt de N-VA de meest positieve pers, zeggen de journalisten.

We kunnen dit uiteraard verder uitsplitsen naar medium, maar moeten wat opletten omdat het aantal journalisten per medium niet altijd hoog is om gemiddelde waarden per medium te kunnen berekenen. Even verder alleen inzoomend op de grootste Vlaamse partij N-VA—ook de partij die wellicht het meest de indruk heeft dat de media zich tegen haar keren—kunnen we zien dat alle media waarvoor we genoeg participerende journalisten hebben (+5), de N-VA boven het middelpunt van '5' scoort (met uitzondering van in *Knack* waar de N-VA maar 4,9 krijgt en *De Morgen* waar ze exact 5,0 scoort). Voor de rest zeggen alle journalisten van de grote nieuwsmedia in Vlaanderen dat hun medium gunstig over de N-VA bericht: VTM (7,2), *Het Laatste Nieuws* (6,5), *De Tijd* (6,3), regionale radio/TV (6,2), VRT (6,0), *Belga* (5,6), *Het Nieuwsblad* (5,3) en *De Standaard* (5,1). Van alle media zonder uitzondering zeggen de journalisten dat hun medium het Vlaams Belang benadeelt met *De Morgen* als uitschieter naar beneden toe (2,6). Hetzelfde geldt in iets minder mate voor de meest linkse partij (PVDA) waar alle media volgens eigen zeggen van de journalisten meer negatief over schrijven (met uitzondering van *Knack* (5,4). Voor de rest zijn er geen sterke patronen in de verschillen tussen de media in hoe ze volgens de journalisten bepaalde partijen bevoor- of benadelen.

We hebben dezelfde vraag inzake de bevoor- of benadeling van partijen in de berichtgeving ook voorgelegd aan gewone burgers (zelfde steekproef als boven). We vroegen hen het medium dat ze verklaarden zelf het meest te gebruiken, te beoordelen en alle partijen te scoren. Wat blijkt? Volgens de lezers/kijkers/luisteraars van elk van de media is er van een rechtse bevoordeling in hun medium geen sprake. Terwijl het Vlaams Belang ook volgens de burgers gemiddeld wordt benadeeld over de verschillende media heen (4,8), is het niet zo dat de N-VA (6,3) meer voordeel kan halen uit de brede mediaberichtgeving dan Groen (6,3) en de s.pa (6,3). Het is de CD&V (6,8) die volgens de burgers het meest steun ontvangt in de media terwijl ook de VLD (6,4) iets beter dan gemiddeld scoort. De verschillen tussen de partijen zijn weliswaar zeer klein en minder groot dan volgens de journalisten.

De perceptie die journalisten hebben van de gemiddelde ideologische positie van hun publiek, en de inschatting die ze maken van de houding van de Vlaming inzake een aantal beleidsvoorstellen—waar we bij beide een afwijking naar rechts zagen—schijnt zich te vertalen in de indruk die journalisten

hebben dat ook de berichtgeving in hun eigen medium naar rechts afbuigt (zie N-VA). Ver van ons om te beweren dat dit bewijs levert van een échte rechtse *bias* in het Vlaamse politieke nieuws, maar het is toch opvallend dat journalisten zichzelf wel als centrum-links definiëren maar bij hun publiek, in de gehele bevolking, en in de berichtgeving van hun medium veeleer een centrumrechtse tendens waarnemen.

BESLUIT

Bij wijze van besluit vatten we de belangrijkste bevindingen van onze studie puntsgewijs even samen:

- Politieke journalisten beschouwen zich anno 2018 als centrum-links.
- Er zijn voorzichtige aanduidingen dat, in vergelijking met 2006, politieke journalisten wat meer naar het centrum (en dus rechts) zijn opgeschoven.
- Politieke journalisten beschouwen het publiek van hun medium als opvallend meer rechts dan zichzelf.
- De ‘rechtsheid’ van het publiek van hun medium wordt door journalisten overschat.
- Ook wanneer ze inschattingen maken van de opvatting van de gemiddelde Vlaming over concrete beleidsvoorstellen, overschatten journalisten systematisch de omvang van het rechtse segment van de publieke opinie.
- Volgens eigen zeggen, bevoordeelt de berichtgeving in het eigen medium eerder rechtse partijen (N-VA).